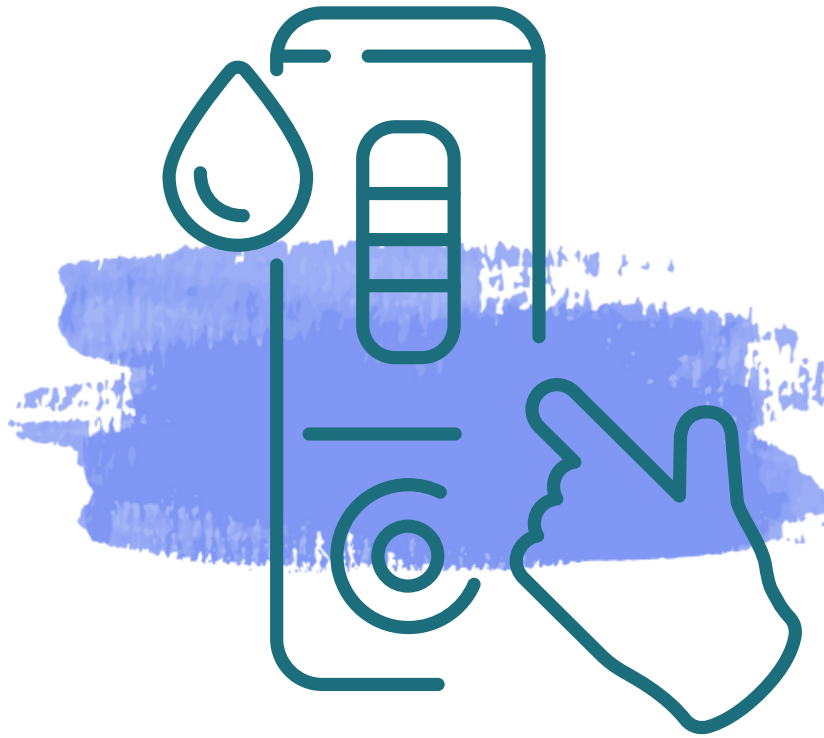

Slimību profilakses un
kontrols centrs

Kas Tev jāzina pēc eksprestesta veikšanas HIV profilakses punktā (HPP)

Eksprestesta veikšana HIV, B, C hepatīta un sifilisa statusa noskaidrošanai ir nozīmīgs solis Tavā un citu cilvēku veselības labā. Pēc testa veikšanas, iespējams, ir radušies jautājumi, tādēļ šajā materiālā atrodama būtiskākā informācija. Savukārt ar papildu informāciju vari iepazīties informatīvajos materiālos, kas pieejami HIV profilakses punktā, jautāt HIV profilakses punkta darbiniekam vai savam ārstam.

INFORMĀCIJA PAR TAVIEM DATIEM HPP

Pirms pakalpojuma sniegšanas HPP darbinieks lūdz pateikt minimālu informāciju, piemēram, vārdu vai vārda pirmo burtu, vecumu u.c., kas tālāk tiek izmantoti tikai apkopotā veidā statistikai, atskaitēm par izlietotiem materiāliem un turpmākās darbības plānošanai. Personu apliecinošu dokumentu Tev nejaudas.

KONFIDENCIALITĀTE UN ANONIMITĀTE

Informācija par to, ko esi runājis ar eksprestesta veicēju, ir konfidenciāla un paliek tikai starp jums diviem. Arī informācija par Tavu apmeklējumu netiks izpausta citiem.

TESTA PROCEDŪRA UN METODE

Eksprestests ir vienkārša un **ātra metode HIV, sifilisa, B un C hepatīta noteikšanai cilvēka organismā**. Tomēr jāņem vērā, ka, tāpat kā citu veidu pārbaudēs, arī šajās ir iespējams viltus pozitīvs rezultāts. Tādēļ **pozitīva rezultāta gadījumā jāveic papildu testi laboratorijā, lai šo rezultātu apstiprinātu**.

Visi eksprestesta veikšanai nepieciešamie materiāli ir vienreizlietojami. Testa veicējs ievēro stingras higiēnas prasības. Tādēļ testa veikšana ir droša.

REZULTĀTA GAIDĪŠANAS ILGUMS

Eksprestesta rezultāts drīkst nolasīt ne ātrāk kā **20 minūtes** pēc testa procedūras pabeigšanas. Gaidot rezultātu, vēlams pārrunāt ar konsultantu par iespējamiem riskiem inficēties un profilaksi.

KO NOZĪMĒ NEGATĪVS UN POZITĪVS TESTA REZULTĀTS

Negatīvs testa rezultāts nozīmē, ka eksprestests neuzrāda HIV, sifilisa, hepatīta C antivielas vai hepatīta B vīrusa klātbūtni organismā. Ja ir pagājuši 3-6 mēneši pēc riska inficēties, tad var uzskatīt, ka inficēšanās nav notikusi. Tomēr, ja šis laiks vēl nav pagājis, aicinām testu veikt vēlreiz attiecīgi 3-6 mēnešus pēc pēdējā riska inficēties (skat. sadaļu "Loga periods"). Papildu informāciju par testa rezultātu un nepieciešamību veikt atkārtotu testu pārrunā ar testa veicēju/konsultantu klātienē vai pa telefonu.

Ja tests uzrāda **pozitīvu rezultātu**, ir liela varbūtība, ka esi inficējies. Diagnozes apstiprināšanai ir jāveic analīzes laboratorijā. HPP darbinieks Tev piedāvās palīdzību, aizpildot nosūtījuma veidlapu, kurā ierakstīs klienta anonīmo kodu, bet

netiks rakstīts uzvārds un personas dati. Ar šo veidlapu varēsi ātrāk tikt pie ārsta.

Pozitīva testa gadījumā nepieciešams sazināties ar personām, no kurām Tu varēji inficēties, vai arī ar tiem, kurus varēji inficēt Tu. Ja nepieciešams, HPP darbinieks var sniegt atbalstu infekcijas statusa izpaušanā.

Neatkarīgi no testa rezultāta, atceries par galvenajiem profilakses pasākumiem inficēšanās riska samazināšanai:

- 1)** HIV infekcijas profilaksei: prezervatīva lietošanu dzimumkontakta laikā, invazīvās skaistumkopšanas pakalpojumu (pakalpojumi, kuru laikā tiek pārdupta āda) saņemšanu pie legāliem un drošiem pakalpojumu sniedzējiem, HIV testa veikšanu reizi gadā, injicējamo narkotiku lietošanas gadījumā – lietot tikai personīgos un vienreizlietojamus injicēšanas piederumus, ja esi stāvoklī – stājies grūtniecības uzskaitē;
- 2)** B un C hepatīta, sifilisa profilaksei – tikai savu higiēnas piederumu (zobu birste, skuveklis) lietošana, invazīvo skaistumkopšanas pakalpojumu (tetovēšana, mikropigmentācija, piemēram) saņemšanu pie legāliem un drošiem pakalpojumu sniedzējiem, prezervatīva lietošana dzimumkontakta laikā, injicējamo narkotiku lietošanas gadījumā – lietot tikai personīgos un vienreizlietojamus injicēšanas piederumus, ja esi stāvoklī – stājies grūtniecības uzskaitē.

“LOGA PERIODS”

“Loga periods” ir laika posms no brīža, kad cilvēks inficējies, līdz organisma reakcijai uz infekciju, uzsākot ražot antivielas. Šajā periodā ar eksprestesta palīdzību vēl nebūs iespējams noteikt, vai cilvēks ir inficējies. Loga periods HIV infekcijai un sifilīsam var būt līdz 3 mēnešiem ilgs, savukārt C hepatītam – līdz 6 mēnešiem ilgs. Tādēļ, ja eksprestesta veikšanas brīdī nav pagājis minētais laiks kopš riska inficēties, tests var neuzrādīt infekcijas klātbūtni. Savukārt B hepatīta gadījumā eksprestests uzrādīs pareizu rezultātu jau 6 nedēļas pēc inficēšanās.

“AVĀRIJAS” HIV PROFILAKSE

Ja risks inficēties ar HIV ir bijis pēdējo 48 stundu laikā, ikvienam ir iespēja saņemt pēcekspozīcijas profilaksi (PEP) – specifisko HIV terapiju jeb antiretrovirālo terapiju (ART), lai neinficētos. Šos medikamentus vēlams uzsākt lietot ne vēlāk kā 48 stundu laikā pēc inficēšanās riska. Jo ātrāk tiek uzsākta PEP, jo labāk.

Medicīnas iestāde Rīgā, kur var saņemt PEP, ir RAKUS Latvijas Infektoloģijas centra **uzņemšanas nodaļa** (nav vajadzīgs ārsta nosūtījums). Tur klients saņems ārsta infektologa konsultāciju, tiks veikts HIV tests un nepieciešamības gadījumā arī hepatīta B un C tests. Izvērtējot inficēšanās risku, ārsts pieņems lēmumu par turpmāko rīcību (piemēram, ART medikamentu lietošanu).

Ja HIV infekcijas iegūšanas risks bijis, veicot darba pienākumus, piem., medicīnas darbinieki, policisti, glābēji vai situācijās, kas saistītas ar vardarbību (piemēram, notikusi izvarošana), ART medikamenti būs bez maksas. Citos gadījumos medikamenti, uzrādot recepti aptiekā, būs jāiegādājas par maksu.

IEMESLS TESTA VEIŠANAI

Sarunā ar testa veicēju vēlams izstāstīt iemeslu testa veikšanai. Tas ir būtiski, lai medicīnas darbinieks varētu izvērtēt inficēšanās risku un atbildēt uz tieši Tev svarīgiem jautājumiem. Visaugstākais risks inficēties ir dzimumakta laikā bez prezervatīva, injicējot narkotikas ar kopīgu šļirci, saskaroties ar svaigām asinīm, ja kontakts bijis ar personu, kurai ir kāda no šīm infekcijām, un tā nav ārstējusies. Ja arī Tavam dzimumpartnerim ir negatīvs tests, tas NAV iemesls, lai uzskatītu, ka arī Tev ir negatīvs testa rezultāts. Testa veikšana ir nepieciešama katram no partneriem.

VESELĪBAS APRŪPES UN ATBALSTA PAKALPOJUMI PĒC TESTA REZULTĀTA SAŅEMŠANAS

Neatkarīgi no testa rezultāta, vari turpināt saņemt **HIV profilakses punktā piedāvātos pakalpojumus**. Vismaz reizi gadā atkārtoti vari veikt eksprestestus. Ja kāds no testa rezultātiem ir pozitīvs, **svarīgi doties pie infektologa/dermatovenerologa**, lai veiktu papildu analīzes un uzsāktu ārstēšanu. Sifilisu, hepatītu B un C ir iespējams izārstēt. HIV gadījumā veiksmīga ārstēšana nozīmē nenosakāmu vīrusa slodzi. Medikamenti palīdz organismam noturēt imunitāti pietiekami augstā līmenī. Turklāt ārstēšana samazina iespēju nodot vīrusu tālāk. Sievietēm, lietojot pretvīrusu medikamentus grūtniecības laikā, risks inficēt savu bērnu grūtniecības un dzemdību laikā būtiski samazinās.

HIV, B un C hepatīta ārstēšana notiek par valsts budžeta līdzekļiem. Sifilisu bez maksas var ārstēt ārstniecības iestādes dienas stacionārā.

Atbalsta personas, kas strādā HIV profilakses punktā, var sniegt emocionālu (atbalstīt, uzklaut, u.c.) un praktisku atbalstu (palīdzēt pierakstīties pie ārsta, nokļūt pie tā, pavadīt un atmaksāt ceļa izdevumus).